

Solutio. Respondeo dicendum, quod ea quae ad dotes animae pertinent, non est dubium Angelis sicut et hominibus convenire; sed secundum rationem dotes non ita eis sicut hominibus conveniunt, eo quod non ita proprie convenit Angelis ratio sponsae sicut hominibus. Exigitur enim inter sponsum et sponsam naturae conformitas, ut sint ejusdem speciei. Hoc modo autem homines cum Christo conveniunt, in quantum naturam humanam assumpsit, per quam assumptionem factus est conformis in natura speciei humanae omnibus hominibus. Angelis autem non est conformis secundum unitatem speciei, neque secundum naturam divinam, neque secundum humanam naturam; et ideo ratio dotes non ita proprie convenit Angelis sicut hominibus. Tamen in his quae metaphorice dicuntur, cum non requiratur similitudo quantum ad omnia; non potest ex aliqua dissimilitudine concludi quod metaphorice aliquid de alio non praedicitur; et sic ex ratione inducta non potest simpliciter haberi quod Angelis dotes non conveniant; sed solum quod non ita proprie sicut hominibus, ratione dissimilitudinis praedictae.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis Angeli pertineant ad unitatem Ecclesiae, non tamen sunt membra Ecclesiae secundum quod Ecclesia dicitur sponsa per conformitatem naturae; et sic non convenit eis proprie habere dotes.

Ad secundum dicendum, quod desponsatio illa large accipitur pro unione, quae non habet conformitatem naturae in specie; et sic etiam nihil prohibet, large accipiendo dotes, ponere dotes in Angelis.

Ad tertium dicendum, quod quamvis in matrimonio spirituali non sit nisi conjunctio spiritualis, tamen illos qui conjunguntur ad perfectam matrimonii rationem, oportet in specie naturae convenire; et propter hoc desponsatio ad Angelos proprie non pertinet.

Ad quartum dicendum, quod illa conformatio qua Angeli conformantur Christo in quantum est Deus, non est talis quae sufficiat ad perfectam matrimonii rationem, cum non sit secundum convenientiam in specie; sed magis adhuc remanet distantia infinita.

Ad quintum dicendum, quod nec etiam Christus proprie dicitur caput Angelorum secundum illam rationem qua caput requirit conformitatem naturae. Tamen sciendum, quod licet, caput et alia membra sint partes individui unius speciei, non tamen, si unumquodque per se consideretur, cum alio est ejusdem speciei; manus enim habet aliam speciem partis a capite. Unde loquendo de membris secundum se, non requiritur inter ea alia convenientia quam proportionis, ut unum ab alio accipiat, et unum alii subserviat; et sic convenientia quae est inter Deum et Angelos, magis sufficit ad rationem capituli quam ad rationem sponsi.

ARTICULUS V.

Utrum convenienter ponantur tres esse animae dotes. — (1 p., quaest. 12, art. 7, ad 1; et 5 p., quaest. 43, art. 1; et 4 cont. Gent., cap. 86.)

Ad quintum sic proceditur. 1. Videtur quod inconvenienter ponantur tres animae esse dotes, scilicet *visio*, *dilectio*, et *fruitio*. Anima enim con-

jungitur Deo secundum mentem, in qua est imago Trinitatis secundum memoriam, intelligentiam, et voluntatem. Sed dilectio ad voluntatem pertinet, visio ad intelligentiam. Ergo debet aliquid poni quod memoriae respondeat; cum fruitio non pertineat ad memoriam, sed magis ad voluntatem.

2. Praeterea, dotes beatitudinis dicuntur responderi virtutibus viae, quibus Deo conjungimur, quae sunt fides, spes et caritas, quibus est ipse Deus objectum. Sed dilectio respondet caritati, visio autem fidei. Ergo deberet aliquid poni quod pertineret ad spem, cum fruitio magis pertineat ad caritatem.

3. Praeterea, Deo non fruimur nisi per dilectionem et visionem: illis enim dicimur frui quae diligimus propter se, ut patet per Augustinum in lib. 1 de Doct. christ. (cap. 4). Ergo fruitio non debet poni alia dos a dilectione.

4. Praeterea, ad perfectionem beatitudinis requiritur comprehensio, 1 Corinth. 9, 24: *Sic currite ut comprehendatis*. Ergo deberet adhuc quarta dos poni.

5. Praeterea, Anselmus dicit (lib. de Similitudinibus, cap. 28), quod haec pertinent ad beatitudinem animae: *sapientia, amicitia, concordia, potestas, honor, securitas, gaudium*; et sic videntur praedictae dotes inconvenienter assignari.

6. Praeterea, Augustinus in fin. de Civit. Dei (lib. 22, cap. 50), dicit, quod *Deus in illa beatitudine sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur*. Ergo laus praesignatis dotibus annumerari debet.

7. Praeterea, Boetius ponit quinque ad beatitudinem pertinentia in 3 de Consolatione (prosa 2), quae sunt haec: *sufficientia*, quam promittunt divitiae; *juventutis*, quam promittit voluptas; *celebritas*, quam promittit fama; *securitas*, quam promittit potentia; *reverentia*, quam promittit dignitas; et sic videtur quod ista potius deberent assignari dotes quam praedicta.

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod non sunt ponendae aliquae dotes in corpore praeter dotes animae. Dotes enim ordinantur ad conjunctionem spirituales, in qua beatitudo consistit, ut dictum est. Sed ea quae sunt in corpore, non inclinant ad hujusmodi conjunctionem: quia operationes mentis, per quam anima Deo conjungitur, non exercentur organis corporalibus. Ergo non sunt ponendae aliquae dotes corporis.

2. Praeterea, homini debetur dos et beatitudo secundum quod est ad imaginem Dei. Sed homo non est ad imaginem secundum corpus, sed secundum animam, ut patet per Augustinum in lib. de Trinit. (12, cap. 6 et 7). Ergo corpori non debentur dotes.

3. Praeterea, vires inferiores animae sensitivae et vegetativae sunt perfectiores quam ipsum corpus. Sed non assignantur aliquae dotes respondentes viribus inferioribus animae. Ergo non debent aliquae dotes assignari, corpori respondentibus.

Sed contra, dotes debentur beatis secundum quod Christo conformantur. Sed homines non solum conformantur Christo secundum animam, sed etiam secundum corpus. Ergo etiam dotes corpori debentur.

Praeterea; hoc idem apparet ex definitione dotes supra posita, quae talis est: *Dos est ornatus animae et corporis etc.*

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod dotes corporis inconvenienter ponantur quatuor, scilicet subtilitas, agilitas, claritas, et impassibilitas. Anselmus enim (ubi sup.), videtur ponere septem: dicit enim quod septem erunt beatitudines corporis, scilicet: *pulchritudo, velocitas, fortitudo, libertas, sanitas, voluptas, diurnitas*.

2. Praeterea, ad perfectionem corporis viventis non solum pertinet motus, sed etiam sensus. Sed una dos ponitur quae pertinet ad motum, scilicet agilitas. Ergo deberet alia poni quae pertineret ad sensum.

3. Praeterea, corpora sanctorum erunt delectabilia secundum omnes sensus. Ergo sicut ponitur claritas, quae pertinet ad visum; ita deberent poni aliae dotes pertinentes ad alios sensus.

4. Praeterea, sicut impassibilitas convenit corpori glorioso, ita et animae glorificatae. Ergo non oportet poni dos corporis, cum non ponatur dos animae.

5. Praeterea, sicut subtilitas est dos corporis, ita et pervietas; ut patet per Gregorium in Moral. (lib. 18, capit. 27 vel 31), super illud Job 28: *Non adaequabitur ei aurum vel vitrum*. Ergo inter dotes corporis debet poni pervietas.

Solutio I. Respondeo dicendum ad primam quaestionem, quod ab omnibus communiter ponuntur tres animae dotes; diversimode tamen. Quidam enim dicunt, quod tres animae dotes sunt *visio, dilectio et fruitio*; quidam vero, quod sunt *visio, comprehensio et fruitio*; quidam vero, quod sunt *visio, dilectio et comprehensio*. Omnes tamen haec assignationes reduuntur in idem, et eodem modo earum numerus assignatur: dictum est enim, quod dos est aliquid animae inhaerens, per quod ordinatur ad operationem, in qua consistit beatitudo: in qua quidem operatione duo requiruntur: scilicet ipsa substantia operationis, quae est visio; et perfectio ejus, quae est delectatio: oportet enim beatitudinem esse operationem perfectam. Visio autem aliqua est delectabilis dupliciter: uno modo ex parte objecti, in quantum id quod videtur, est delectabile; alio modo ex parte visionis, in quantum ipsum videre delectabile est, sicut delectamur in cognoscendo mala, quamvis mala nos non delectent: et quia operatio illa in qua ultima beatitudo consistit, debet esse perfectissima, ideo requiritur quod visio illa sit utroque modo delectabilis. Ad hoc autem quod ipsa visio sit delectabilis ex parte visionis, requiritur quod sit facta connaturalis videnti per habitum aliquem. Sed ad hoc quod sit delectabilis ex parte visionis, duo requiruntur: scilicet quod ipsum visibile sit conveniens, et quod sit conjunctum. Sic ergo ad delectabilitatem visionis ex parte sui requiritur habitus qui visionem eliciat; et sic est una dos, quae dicitur ab omnibus *visio*. Sed ex parte visibilis requiruntur duo: scilicet convenientia quae est per affectum; et quantum ad hoc ponitur dos a quibusdam *dilectio*, et a quibusdam *fruitio*, secundum quod *fruitio* ad affectum pertinet: illud enim quod summe diligimus, convenientissimum aestimamus. Requiritur etiam ex parte visibilis, conjunctio; et sic ponitur a quibusdam *com-*

prehensio, quae nihil est aliud quam in praesentia Deum habere, et in seipso tenere; sed secundum alios, *fruitio*, prout *fruitio* est non spei sicut est in via, sed jam rei sicut est in patria; et sic dotes tres respondent tribus virtutibus theologis: scilicet *visio* fidei, spei vero *comprehensio* vel *fruitio* secundum unam acceptionem; caritati vero *dilectio* vel *fruitio* secundum aliam assignationem: fruitio enim perfecta, qualis in patria habebitur, includit in se dilectionem et comprehensionem; et ideo a quibusdam accipitur pro uno, a quibusdam vero pro alio. Quidam vero attribunt has tres dotes tribus animae viribus: *visionem* scilicet rationali, *dilectionem* concupiscibili, *fruitionem* vero irascibili, in quantum talis fruitio est per quandam victoriam adeptam. Sed hoc non proprie dicitur: quia irascibilis et concupiscibilis non sunt in parte intellectiva, sed sensitiva, ut in 3 lib., distinct. 26, quaest. 1, art. 2, in corp., dictum est: dotes autem animae ponuntur in ipsa mente.

Ad primum ergo dicendum, quod memoria et intelligentia non habent nisi unam operationem: quia vel ipsa intelligentia est operatio memoriae; vel si intelligentia dicatur esse potentia quaedam, memoria non exit in operationem nisi mediante intelligentia, qua memoriae est notitia tenere; unde etiam memoriae et intelligentiae non respondet nisi unus habitus, scilicet notitia; et ideo utriusque respondet una tantum dos, scilicet visio.

Ad secundum dicendum, quod fruitio respondet spei, in quantum includit comprehensionem, quae spei succedet: quod enim speratur, nondum habetur; et ideo spes quodammodo affligit propter distantiam amati; et propter hoc in patria non remanet, sed succedit ei comprehensio.

Ad tertium dicendum, quod fruitio, secundum quod comprehensionem includit, distinguitur a visione et dilectione; alio tamen modo quod dilectio a visione; dilectio enim et visio diversos habitus nominant, quorum unus pertinet ad intellectum, alter vero ad affectum; sed comprehensio vel fruitio, secundum quod ponitur pro comprehensione, non importat alium habitum ab illis duobus, sed importat remotionem, ex quibus efficiebatur ut non posset mens Deo praesentialiter conjungi; et hoc quidem fit per hoc quod ipse habitus gloriae animae ab omni defectu liberat, sicut quod facit eam sufficientem ad cognoscendum sine phantasmatibus, et ad praedominandum corpori, et alia hujusmodi, per quae excluduntur impedimenta, quibus fit ut nunc peregrinemur a Domino.

Ad quartum patet responsio ex dictis.

Ad quintum dicendum, quod proprie dotes sunt immediata principia illius operationis in qua perfecta beatitudo consistit, per quam anima Christo conjungitur: illa autem quae Anselmus enumerat, non sunt hujusmodi, sed sunt qualitercumque beatitudinem concomitantia vel consequentia, non solum in comparatione ad sponsum, ad quem sola *sapientia* inter enumerata ab eo pertinet; sed etiam in comparatione ad alios: vel pares, ad quos pertinet *amicitia* quantum ad unionem affectuum, et *concordia* quantum ad consensum in agendis; vel ad inferiores, ad quos pertinet et *potestas*, secundum quod a superioribus inferiora disponunt, et *honor* secundum id quod ab inferioribus superioribus exhibetur; et etiam per comparationem ad seipsum, ad quod pertinet *securitas* quantum ad

remotionem mali, et *gaudium* quantum ad adepti-
nem boni.

Ad sextum dicendum, quod *laus* quae ab Au-
gustino ponitur tertium eorum quae in patria e-
runt, non est dispositio ad beatitudinem, sed ma-
gis beatitudinem consequens: ex hoc enim ipso quod
anima Deo conjungitur in qua beatitudo consistit,
sequitur quod in laudem prorumpat, unde *laus* non
habet rationem dotis.

Ad septimum dicendum, quod illa quinque quae
enumerat Boetius, sunt quaedam beatitudinis con-
ditiones, non autem dispositiones ad beatitudinis
actum, eo quod beatitudo ratione perfectionis suae
sola et singulariter habet per seipsam quicquid ab
hominibus in diversis rebus quaeritur, ut patet et-
iam per Philosophum in 1 et 10 Ethic.; et se-
cundum hoc Boetius ostendit illa quinque in vera
beatitudine esse: quia haec sunt quae ab homini-
bus in temporalis felicitate quaeruntur, quae vel
pertinent ad immunitatem a malo, sicut *securitas*;
vel ad consecutionem boni vel convenientis, sicut
juventas; vel perfecti, sicut *sufficiens*; vel ad
manifestationem boni, sicut *celebritas*, in quantum
bonum unius est in notitia multorum; et *reverentia*,
in quantum illius notitiae vel boni signum aliquid
exhibetur: reverentia enim consistit in exhibitione
honoris qui est testimonium virtutis. Unde patet
quod ista quinque non debent dici dotes, sed quae-
dam beatitudinis conditiones.

Solutio II. Ad secundam quaestionem dicendum,
quod secundum hoc homo est beatitudinis particeps
quod ad imaginem Dei consistit. Imago autem Dei
primo et principaliter in mente consistit; sed per
quamdam derivationem etiam in corpore hominis
quaedam representatio imaginis invenitur, secun-
dum quod oportet corpus animae esse proportio-
natum, ut etiam patet ex his quae Magister dicit
in 2 Sent., dist. 16; unde etiam beatitudo vel glori-
a primo et principaliter est in mente, sed per
quamdam redundantiam derivatur etiam ad cor-
pus, ut beatitudo hominis secundum corpus dica-
tur, quod imperium animae Deo conjunctae per-
fecte exequitur. Unde sicut dispositiones quae sunt
in anima beata ad perfectam operationem, qua
Deo conjungitur, dicuntur animae dotes; ita dispo-
sitiones quae sunt in corpore glorioso, ex quibus
corpus efficitur perfecte animae subiectum, dicuntur
corporis dotes.

Ad primum ergo dicendum, quod etiam per-
fectio corporis gloriosi aliquo modo coadjuvat ad
hoc quod anima liberius et perfectius Deo inhae-
reat, in quantum videlicet non retrahitur aliquibus
corporeis impedimentis a divina inhaesione; et in-
quantum etiam anima perfectius esse habet cor-
pori conjuncta, quam a corpore separata; et sic
etiam ejus operatio est perfectior, ut supra dictum
est.

Ad secundum patet responsio ex dictis.

Ad tertium dicendum, quod sicut dicit Augustinus
in lib. de Trinit. (12, cap. 1), ad exteriorem homi-
nem non solum pertinet corpus, sed etiam cor-
poris sensus; unde omnes inferiores potentiae quae
sunt organa affixae, simul cum corpore compu-
tantur; et eum eo etiam simul dotantur.

Solutio III. Ad tertiam quaestionem dicendum,
quod anima est forma corporis, et motor: unde
cum dotes corporis ad hoc ordinantur ut corpus
perfecte animae subiciatur, hoc erit ut subiciatur

ei perfecte et sicut formae, et sicut motori. A forma
autem in materia tria causantur; scilicet esse sub-
stantiale, vires, et formae secundariae, scilicet ac-
cidentales, et amborum conservatio. Corpus ergo
gloriosum, in quantum perfecte animae subditur
quantum ad esse substantiale quod ab ea habet,
sic est dos *subtilitatis*: ex hoc enim corpus glo-
riosum subtile dicitur, ut supra, distinet. 44, dictum
est, quod perfecte ab anima informatur. In quantum
vero perfecte subditur ei ut formae secundum ac-
cidentales formas quae sunt in corpore ab anima,
sic est dos *claritatis*. In quantum vero corpus glo-
riosum perfecte ab anima conservatur, sic est dos
impassibilitatis: ex hoc enim impassibile dicitur quod
ex vi animae servatur immune ab omni laesione. Sed
in quantum corpus perfecte subditur animae ut mo-
tori, sic est dos *agilitatis*: corpus enim secundum
hoc dicitur agile quod ad omnes animae actus est
expeditum et paratum. Quidam autem quatuor do-
tes corporis quatuor virtutibus cardinalibus adaptant,
eo quod cardinalium virtutum materia sunt bona
corporalia; ut scilicet prudentiae respondeat *clari-
tas* propter cognitionem: justitiae, quae est perpetua
et immortalis, *impassibilitas*: fortitudinis *agilitas*,
ex qua contingit ut nihil corpori possit resistere:
unde agilitas notatur 1 Corinth. 13, 43, per hoc
quod dicitur: *Surgit in virtute*: temperantiae vero,
quae corpus attenuat, *subtilitas*; et sic quatuor do-
tes corporis respondent quatuor virtutibus cardina-
libus, sicut tres dotes animae tribus theologis,
ut dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod illa septem
quae Anselmus ponit, continentur sub istis quatuor:
Polebitudo enim continetur sub *claritate*; *velo-
citas* et *libertas* et *fortitudo* sub *agilitate*; *sanitas*
et *diuturnitas* sub *impassibilitate*; *valuptas* vero
potest reduci ad *subtilitatem*; quia ex hoc quod
corpus est perfecte informatum per animam, est
ad delectationem dispositum.

Ad secundum dicendum, quod agilitas non so-
lum pertinet ad motum, sed etiam ad sensum, et
ad omnes alias operationes animae: ut secundum
hoc dicatur corpus gloriosum esse agile, quod est
perfecte habitatum ad omnes operationes quae
per corpus exercentur.

Ad tertium dicendum, quod secundum Philo-
sophum in 2 de Generatione (text. 17), qualitates
visibiles sunt aliis qualitatibus sensibilibus nobiliores
quantum ad hoc quod in visibilitate conveniunt
inferiora corpora cum superioribus corporibus, non
autem quantum ad alias sensibiles qualitates: unde
lux vel claritas, quae est qualitas propria caelestium
corporum, inter alias qualitates corporales est no-
biliores, et magis similis ad exprimendam intelli-
gibilem claritatem: et ideo ex redundantia gloriae
ab anima in corpus magis ponitur in corpore glo-
rioso claritas ut dos, quam alia sensibilibus qualitas.

Ad quartum dicendum, quod anima non est
passibilis secundum naturam, sed per accidens, in-
quantum corpus patitur: vel per divinam justitiam
est passibilis ex culpa, quae ab animabus beatorum
est procul propter Dei dilectionem: unde ex quo
impassibilitas ponitur corporis dos, non oportet
quod ponatur dos animae.

Ad quintum dicendum, quod clarum et pervium
ad idem genus reducuntur, eo quod lux est actus
diaphani: et ideo pervietas non ponitur dos distin-
cta a claritate.

De praedictis autem dotibus tam animae quam
corporis, in speciali dictum est; de fruitione qui-
dem in 1 dist., 1 lib.; de dilectione, in 5 lib.;
tractata de caritate; de visione supra, hac eadem
dist.; de quatuor dotibus corporis supra, dist. 44.

QUAESTIO V.

Deinde quaeritur de aureolis: et circa hoc quaer-
untur quinque: 1.º quid sit aureola; 2.º quomodo
differat a fructu; 3.º ratione quorum debeatur au-
reola; 4.º quibus debeatur; 5.º de numero aureo-
larum.

ARTICULUS PRIMUS.

*Utrum aureola sit aliquid aliud praemium
ab essentiali praemio, quod aurea dicitur.*

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod au-
reola non sit aliquid aliud praemium ab essentiali
praemio, quod aurea dicitur. Praemium enim es-
sentialia est ipsa beatitudo. Sed beatitudo, secundum
Boetium (5 lib. de Consol., prosa 2), est *status
omnium bonorum aggregatione perfectus*. Ergo praemium
essentiale includit omne bonum quod habe-
tur in patria; et sic aureola includitur in aurea.

2. Praeterea, magis et minus non diversificant
speciem. Sed illi qui servant consilia et praecepta,
magis praemiantur quam illi qui servant praecepta
tantum: nec in aliquo praemium eorum videtur
differre, nisi quod unum est altero majus. Cum
ergo aureola nominet praemium quod debetur ope-
ribus perfectionis, videtur quod aureola non dicat
aliquid distinctum ab aurea.

3. Praeterea, praemium respondet merito. Sed
radix totius meriti est caritas. Cum ergo caritati
respondeat aurea, videtur quod in patria non erit
aliquid praemium ab aurea distinctum.

4. Praeterea, homines beati assumuntur ad An-
gelorum ordines, ut dicit Gregorius (homil. 54 in
Evang.). Sed in Angelis licet quaedam data sint
quibusdam excellenter, ibi tamen nihil possidetur
singulariter: omnia enim in omnibus sunt, non qui-
dem aequaliter, quia alii aliis sublimius possident,
quae tamen omnes habent, ut etiam Gregorius di-
cit. Ergo et in beatis non erit aliquid aliud praemium
nisi omnium commune: ergo aureola non est
praemium distinctum ab aurea.

5. Praeterea, excellentiori merito excellentius
praemium debetur. Si ergo aurea debetur operibus
quae sunt in praeepto, aureola vero his quae sunt
in consilio; aureola erit perfectior quam aurea: et
ita non deberet diminutive signari: et sic videtur
quod aureola non sit praemium commune ab aurea.

Sed contra, Exod. 25, super illud: *Faciet alteram
coronam aureolam*, dicit Glossa: *Ad coronam
haec (1) pertinet canticum novum, quod virgines
tantum coram agno concinunt*. Ex quo videtur quod
aureola sit quaedam corona non omnibus, sed ali-
quibus specialiter reddita. Aurea autem omnibus
beatis redditur. Ergo aureola est aliud quam aurea.

Praeterea, pugnae quam sequitur victoria, de-
betur corona, 2 ad Timoth. 2, 5: *Non coronabitur
nisi qui legitime certaverit*. Ergo ubi est specialis
ratio certaminis, ibi debet esse specialis corona.

(1) *Al. deest* haec.

Sed in aliquibus operibus est specialis ratio cer-
tandi. Ergo prae aliis aliquam coronam habere de-
bent, et hanc dicimus aureolam.

Praeterea, Ecclesia militans descendit a trium-
phante, ut patet Apoc. 21, 2: *Vidit civitatem san-
ctam Hierusalem novam descendentem de caelo a
Deo*. Sed in Ecclesia militante specialia opera ha-
bentibus specialia praemia redduntur, sicut victo-
ribus corona, currentibus bravium. Ergo similiter
debet esse in Ecclesia triumphante.

Solutio. Respondeo dicendum, quod praemium
essentiale hominis, quod est ejus beatitudo, consi-
sit in perfecta conjunctione animae ad Deum, in-
quantum eo perfecte fruatur, ut viso et amato
perfecte. Hoc autem praemium metaphorice corona
dicitur, vel aurea: tum ex parte meriti, quod cum
quadam pugna agitur, *militia enim est vita homi-
nis super terram*: Job 7, 4, tum etiam ex parte
praemii, per quod homo efficitur quodammodo Di-
vinitatis particeps, et per consequens regiae pote-
statis: Apoc. 5, 10: *Faciet nos Deo nostro regnum
et sacerdotes*. Corona autem est proprium signum
regiae dignitatis: et eadem ratione praemium quod
essentiali additur coronae rationem habet. Significat
etiam corona perfectionem quamdam ratione figurae
circularis, ut ex hoc etiam competat perfectioni
beatorum. Sed quia nihil potest superaddi quin sit
eo minus, ideo superadditum praemium aureola
nominatur. Huic autem essentiali praemio, quod
aurea dicitur, aliquid additur dupliciter. Uno modo
ex conditione naturae ejus quae praemiat, sicut
supra beatitudinem animae gloria corporis adjun-
gitur, unde et ipsa gloria corporis interdum aureola
nominatur: unde et super illud Exod. 25: *Facies
alteram coronam aureolam*, dicit quaedam Glossa
(Beda lib. 1 de Tabern. cap. 6), quod *in fine au-
reola superponitur; eum in Scriptura dicatur, quod
eis sublimior gloria in receptione corporum servetur*.
Sic autem nunc de aureola non agitur. Alio modo
ex ratione operis meritorii: quod quidem rationem
meriti ex duobus habet ex quibus habet etiam boni-
tatis rationem: scilicet ex radice caritatis, quae refer-
tur in finem ultimum; et sic debetur ei essentialia
praemium, scilicet perventio ad finem, quae est au-
rea: et ex ipso genere actus laudabilitatem quamdam
habet ex debitis circumstantiis, et ex habitu eliciente,
et proximo fine; et sic debetur ei quoddam acciden-
tale praemium, quod aureola dicitur: et hoc modo
de aureola ad praesens intendimus. Et sic dicendum,
quod aureola dicit aliquid aureae superadditum, id est
quoddam gaudium de operibus a se factis, quae ha-
bent rationem victoriae excellentis, quod est aliud
gaudium ab eo quo de conjunctione ad Deum gaude-
tur, quod gaudium dicitur aurea. Quidam tamen di-
cunt, quod ipsum praemium commune, quod est au-
rea, accipit nomen aureolae secundum quod virgini-
bus vel martyribus vel doctoribus redditur, sicut et
denarius accipit nomen debiti ex hoc quod aliquid
debetur, quamvis omnino idem sint debitum et
denarius; non tamen ita quod praemium essentialia
oporteat esse majus quando aureola dicitur; sed
quia excellentiori actu respondet, non quidem se-
cundum meriti intensionem, sed secundum modum
merendi; ut quavis in duobus sit aequalis limpi-
ditas divinae visionis, in uno tamen dicitur aureo-
la, non in altero, in quantum respondet excellentiori
merito secundum modum agendi. Sed hoc videtur
esse contra intentionem Glossae Exod. 50. Si enim

idem esset aurea et aureola; non diceretur aureola aureae superponi. Et praeterea, cum merito respondeat praemium, oportet quod illi excellentiae meriti quae est ex modo agendi, respondeat aliqua excellentia in praemio; et hanc excellentiam vocamus aureolam: unde oportet aureolam ab aurea differre.

Ad primum ergo dicendum, quod beatitudo includit in se omnia bona quae sunt necessaria ad perfectam hominis vitam, quae consistit in perfecta hominis operatione; sed quaedam possunt superaddi non quasi necessaria ad perfectam operationem, ut sine quibus esse non possit, sed quia his additis est beatitudo clarior; unde pertinet ad bene esse beatitudinis, et ad decentiam quamdam ipsius; sicut et felicitas politica ornatur nobilitate, et corporis pulchritudine, et huiusmodi, sine quibus tamen esse potest, ut patet in 1 Ethicor. (cap. 8, 9, 12 et 15): et hoc modo se habet aureola ad beatitudinem patriae.

Ad secundum dicendum, quod ille qui servat consilia et praecepta, semper magis meretur quam ille qui servat praecepta tantum, secundum quod ratio meriti consideratur in operibus ex ipso genere operum, non autem semper secundum quod ratio meriti pensatur ex radice caritatis; cum quandoque ex majori caritate aliquis servet praecepta tantum quam aliquis praecepta et consilia. Sed ut pluries accidit e converso; quia probatio dilectionis est exhibitio operis, sicut dicit Gregorius (homil. 50 in Evang.). Non ergo ipsum praemium essentiale magis intensum dicitur aureola, sed id quod praemio essentiali superadditur indifferenter, sive sit majus praemium essentiale habentis aureolam, sive minus, sive aequale praemio essentiali non habentis.

Ad tertium dicendum, quod caritas est principium merendi; sed actus noster est quasi instrumentum quo meremur. Ad effectum autem consequendum non solum requiritur debita dispositio in primo (1) movente, sed etiam recta dispositio in instrumento; et ideo in effectu aliquid consequitur ex parte primi principii, quod est principale, et aliquid ex parte instrumenti, quod est secundarium; unde et in praemio aliquid est ex parte caritatis, scilicet aurea, et aliquid ex genere operationis, ut aureola.

Ad quartum dicendum, quod Angeli omnes ex eodem genere actus suam beatitudinem meruerunt, scilicet in hoc quod sunt conversi ad Deum; et ideo nullum singulare praemium invenitur in uno quod alius non habeat aliquo modo. Homines autem diversis generibus actuum beatitudinem merentur; et ideo non est simile. Tamen illud quod unus videtur specialiter habere inter homines, quodammodo omnes communiter habent, in quantum scilicet per caritatem perfectam unusquisque bonum alterius suum reputat. Non tamen hoc gaudium quo unus alteri congaudet, potest aureola nominari; quia non datur in praemium victoriae ejus, sed magis respicit victoriam alienam; corona vero ipsis victoribus redditur, non victoriae congaudentibus.

Ad quintum dicendum, quod major est excellentia meriti, quae consurgit ex caritate, quam illa quae consurgit ex genere actus; sicut finis ad quem ordinat caritas, est potius his quae sunt ad

(1) Al. praemio.

finem, circa quae actus nostri consistunt. Unde etiam praemium respondens merito ratione caritatis, quantumcumque sit parvum, est majus quolibet praemio respondente actui ratione sui generis; et ideo aureola diminutive dicitur respectu aureae.

ARTICULUS II.

Utrum aureola differat a fructu.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod aureola non differat a fructu. Eidem enim merito non debentur diversa praemia. Sed eidem merito respondet aureola et fructus centesimus, scilicet virginitati, ut patet in Glossa (veteri), Matth. 15. Ergo aureola est idem quod fructus.

2. Praeterea, Augustinus dicit in lib. de Virginitate (cap. 25), quod centesimus fructus debetur martyri, et idem debetur virgini. Ergo fructus est quoddam praemium commune virginitatis et martyribus. Sed eidem etiam debetur aureola. Ergo aureola est idem quod fructus.

3. Praeterea, in beatitudine non invenitur nisi duplex praemium; scilicet essentiale, et accidentale, quod essentiali superadditur. Sed praemium essentiale superadditum dicitur esse aureolam; quod patet ex hoc quod Exod. 25 aureola coronae aureae superponi dicitur. Sed fructus non est praemium essentiale, quia sic deberetur omnibus beatis. Ergo est idem quod aureola.

Sed contra, quaecumque non sunt ejusdem divisionis, non sunt etiam ejusdem rationis. Sed fructus et aureola non similiter dividuntur; quia aureola dividitur in aureolam virginum, martyrum, et doctorum; fructus autem in fructum conjugatorum, viduarum, et virginum. Ergo fructus et aureola non sunt idem.

Praeterea, si fructus et aureola essent idem; cuiusque deberetur fructus, deberetur aureola. Hoc autem patet esse falsum; viduitati enim debetur fructus, sed non aureola. Ergo etc.

QUAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Videtur quod fructus non debeat soli virtuti continentiae. Quia 1 Corinth. 13 super illud: *Alia claritas solis etc.* dicit Glossa (ex Augustino) quod claritati solis illorum dignitas comparatur qui centesimum fructum habent, lunari autem qui sexagesimum, stellae qui trigessimum. Sed illa diversitas claritatum, secundum intentionem Apostoli, pertinet ad quaecumque beatitudinis differentiam. Ergo diversi fructus non debent respondere soli continentiae.

2. Praeterea, fructus a fruitione dicuntur. Sed fruitio ad praemium essentiale pertinet, quod omnibus virtutibus respondet. Ergo etc.

3. Praeterea, fructus labori debetur; Sapientiae 3, 13: *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Sed major labor est in fortitudine quam in temperantia vel in continentia. Ergo fructus non respondet soli continentiae.

4. Praeterea, difficilius est modum non excedere in cibis qui sunt necessarii ad vitam, quam in venereis, sine quibus vita conservari potest; et sic major est labor parsimoniae quam continentiae. Ergo parsimoniae magis respondet fructus quam continentiae.

5. Praeterea, fructus perfectionem importat. Relectio autem praecipue est in fine. Cum ergo virtutes theologicae finem habeant pro objecto, scilicet ipsum Deum, videtur quod eis fructus maxime debeant respondere.

Sed contra est quod habetur in Glossa (veteri), Matth. 15, quae fructus assignat virginitati, viduitati, et continentiae conjugali; quae sunt continentiae partes.

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod inconvenienter assignentur tres fructus tribus continentiae partibus. Quia, Galat. 3, ponuntur duodecim fructus Spiritus, scilicet gaudium, pax etc. et ideo videtur quod non debeant poni tres tantum.

2. Praeterea, fructus nominat aliquod praemium speciale. Sed praemium quod assignatur virginitati et viduis et conjugatis, non est speciale; quia omnes salvandi continentur sub aliquo horum trium, cum nullus salvetur qui continentia careat et continentia per has partes sufficienter dividatur. Ergo inconvenienter tribus praedictis tres fructus assignantur.

3. Praeterea, sicut viduitas excedit continentiam conjugalem, ita virginitas viduitatem. Sed non similiter excedit sexagenarius tricenarius, et centenarius sexagenarius; neque secundum arithmeticeam proportionalitatem, quia sexagenarius excedit tricenarium in triginta, et centenarius sexagenarium in quadraginta; neque etiam secundum proportionalitatem geometricam, quia sexagenarius se habet in dupla proportione ad tricenarium, centenarius vero ad sexagenarium in sesquialtera (1), quia continet totum et duas tertias ejus. Ergo inconvenienter aptantur fructus tribus continentiae gradibus.

4. Praeterea, ea quae in sacra Scriptura dicuntur, perpetuitatem habent; Luc. 21, 35: *Caelum et terra transibunt; verba autem mea non transibunt.* Sed ea quae ex institutione hominum sunt facta, quotidie possunt mutari. Ergo ex his quae ex institutione hominum sunt, non est accipienda ratio eorum quae in Scriptura dicuntur: et sic videtur quod inconveniens sit ratio quam Beda assignat de istis fructibus, dicens, quod fructus tricesimus debetur conjugatis, quia in representatione quae fit in abacho, triginta significatur per contactum pollicis et indicis secundum suam summitatem, unde ibi quodammodo osculantur se, et sic tricenarius numerus significat conjugatorum oscula; sexagenarius vero numerus significatur per tactum indicis super medium articulum pollicis; et sic per hoc quod index jacet super pollicem opprimens ipsum, significat oppressionem quam viduae patiuntur in mundo: cum autem numerando ad centenarium pervenimus, transimus a leva in dexteram; unde per centenarium virginitas designatur, quae habet portionem angelicam dignitatis, qui sunt in dextera, scilicet in gloria, nos autem in sinistra propter imperfectionem praesentis vitae.

Solutio I. Respondeo dicendum ad primam questionem, quod ea quae metaphorice dicuntur, possunt varie accipi secundum adaptationem ad diversas proprietates ejus unde fit transumptio. Cum

(1) Al. in superbitrica. Supplementum vero quaest. 96, art. 4, in superabundantia.

autem fructus proprie in rebus corporalibus dicitur de terrae nascentibus secundum diversas conditiones quae in fructibus corporalibus inveniri possunt, diversimode fructus spiritualiter accipitur. Fructus enim corporalis dulcedo est quae reficit, secundum quod in usum hominis venit: est etiam ultimum ad quod operatio naturae pervenit: est etiam id quod ex agricultura expectatur per seminationem, vel quocumque alios modos. Quandoque igitur fructus spiritualiter accipitur pro eo quod reficit quasi ultimus finis; et secundum hanc significationem dicitur Deo frui perfecte quidem in patria, imperfecte autem in via; et ex hac significatione accipitur fruitio quae dos est. Sic autem nunc de fructibus non loquimur. Quandoque autem sumitur spiritualiter fructus pro eo quod reficit tantum, quamvis non sit ultimus finis; et sic virtutes fructus dicuntur, in quantum mentem sincera dulcedine reficiunt, ut Ambrosius dicit; et sic accipitur fructus Galat. 3, 22: *Fructus autem spiritus caritas, gaudium, pax etc.* Sic autem de fructibus nunc non quaeritur: de hoc enim habitum est in 5 lib., dist. 25, 24, 25, 26 et 27. Potest autem sumi alio modo fructus spiritualis ad similitudinem corporalis fructus, in quantum corporalis fructus est quoddam commodum quod ex labore agriculturae expectatur; ut sic fructus dicitur illud praemium quod homo ex labore consequitur quod in hac vita laborat; et sic omne praemium quod in futuro habetur ex nostris laboribus, fructus dicitur; et sic accipitur fructus Roman. 6, 22: *Habetis fructum vestram in sanctificationem; finem vero vitam aeternam.* Sic etiam nos nunc de fructu non agimus; sed agimus nunc de fructu secundum quod ex semine consurgit: sic enim de fructu loquitur Dominus Matth. 13, ubi fructum dividit in tricesimum, sexagesimum, et centesimum. Fructus autem secundum hoc potest prodire ex semine, quod vis sementinae est efficax ad convertendum humores terrae in suam naturam; et quanto haec virtus est efficacior, et terra ad hoc paratior, tanto fructus sequitur uberius. Spirituale autem semen quod in nobis seminatur, est verbum Dei; unde quanto aliquis magis in spiritualitatem convertitur a carne recedens, tanto in eo est major fructus verbi Dei. Secundum ergo hoc fructus differt ab aurea et ab aureola: quia aurea consistit in gaudio quod habetur de Deo; aureola vero in gaudio quod habetur de operum perfectione; sed fructus in gaudio quod habetur de ipsa dispositione operantis secundum gradum spiritualitatis, in quem proficit ex semine verbum Dei.

Quidam distinguunt inter aureolam et fructum, dicentes, quod aureola debetur pugnantibus, secundum illud 2 Timoth. 2, 5: *Non coronabitur nisi qui legitime certaverit;* fructus autem laborantibus, secundum illud quod dicitur Sapientiae cap. 5, 15: *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Alii vero dicunt, quod aurea respicit conversionem ad Deum, sed aureola et fructus consistunt in his quae sunt ad finem; ita tamen quod fructus principalis respicit voluntatem, aureola autem magis corpus. Sed eum in eodem sit labor et pugna, et secundum idem; et praemium corporis ex praemio animae dependeat; secundum praedicta non esset differentia inter fructum, auream et aureolam, nisi ratione tantum; et hoc non potest esse, cum quibusdam assignetur fructus quibus non assignatur aureola.

Ad primum ergo dicendum, quod non est in-

conueniens eidem merito, secundum diuersa quae in ipso sunt, diuersa praemia respondere; unde et uirginitati respondet aurea, secundum quod propter Deum seruat imperio caritatis; aureola uero, secundum quod est quoddam perfectionis opus habens rationem uictoriae excellentis; fructus uero, secundum quod per uirginitatem homo in quamdam spiritualitatem transit a carnalitate recedens.

Ad secundum dicendum, quod fructus secundum propriam acceptionem, prout nunc loquimur, non dicitur praemium commune matrimonio et uirginitati, sed tribus continentiae gradibus. Glossa autem illa quae ponit fructum centesimum martyribus respondere, large accipit fructum, secundum quod quaelibet remuneratio fructus dicitur; ut sic per centesimum fructum remuneratio designatur quae quibuslibet operibus perfectionis debetur.

Ad tertium dicendum, quod quamuis aureola sit quoddam accidentale praemium essentiali superadditum; non tamen omne accidentale praemium est aureola, sed praemium de operibus perfectionis, quibus homo maxime Christo conformatur secundum perfectam uictoriam; unde non est inconueniens quod abstractioni a carnali uita aliquid aliud praemium accidentale debeat, quod fructus dicitur.

Solutio II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod sicut dictum est, fructus est quoddam praemium quod debetur homini ex hoc quod a carnali uita in spiritualem transit; et ideo illi uirtuti praecipue respondet quae hominem praecipue a subiectione carnis liberat: hoc autem facit continentia, quia per delectationes ueneras anima praecipue carni subditur, adeo ut in actu carnali, secundum Hieronymum (1), nec spiritus prophetae corda Prophetarum tangat, nec in illa delectatione est possibile aliquid intelligere, ut Philosophus dicit in 7. Ethicor. (cap. 11 vel 12); et ideo continentiae magis respondet fructus quam alii uirtuti.

Ad primum ergo dicendum, quod Glossa illa accipit fructum large, secundum quod quaelibet remuneratio fructus nominatur.

Ad secundum dicendum, quod fructus non sumitur a fructu secundum illam similitudinem qua nunc de fructu loquimur, ut ex dictis patet.

Ad tertium dicendum, quod fructus, secundum quod nunc loquimur, non respondet labori ratione fatigationis, sed secundum quod per laborem semina fructificant; unde et ipsae segetes labores dicuntur, in quantum propter eas laboratur, vel labore acquiruntur. Similitudo autem fructus, secundum quod oritur ex semine, magis aptatur in continentia, quam in fortitudine: quia per passiones fortitudinis homo non subditur carni, sicut per passiones circa quas est continentia.

Ad quartum dicendum, quod quamuis delectationes quae sunt in cibis, sint magis necessariae illis quae sunt in ueneris; non tamen sunt ita uehementes; unde per eas anima non ita carni subditur.

Ad quartum dicendum, quod fructus non sumitur hic secundum quod frui dicitur qui reficitur in fine; sed alio modo; et ideo ratio non sequitur.

(1) Ex Hieronymo quidem in Decretis refertur causa 52, quaest. 2, cap. *Conuicia*, et indicatur ut ex eius comm. in Math. ut ex illo citat S. Thomas 2-2, quaest. 172, art. 5. Sed Origenis potius est, hom. 6 super Numeros (*Ex edit. P. Nicolai*).

Solutio III. Ad tertiam quaestionem dicendum, quod per continentiam, cui fructus respondet, ut dictum est, homo in quamdam spiritualitatem adducitur carnalitate abjecta; et ideo secundum diuersum modum spiritualitatis quem continentia facit, diuersi fructus distinguuntur. Est enim quamdam spiritualitas necessaria, et quaedam superabundans. Necessaria quidem spiritualitas est in hoc quod recitatio scripturae ex delectatione carnis non pervertatur: quod fit dum aliquis secundum rectum ordinem rationis utitur delectabilibus carnis; et haec est spiritualitas conjugatorum. Spiritualitas uero superabundans est per quam homo ab huiusmodi delectationibus carnis spiritum suffocantibus omnino se abstrahit. Sed hoc contingit dupliciter: uel respectu cuiuslibet temporis, praeteriti, praesentis, futuri; et haec est spiritualitas uirginum; uel secundum aliquod tempus, et haec est spiritualitas uiduorum. Seruantibus ergo continentiam conjugalem datur fructus tricesimus, uidualem sexagesimus, uirginalem centesimus, ratione illa quam Beda assignat; quamuis possit et alia ratio assignari ex ipsa natura numerorum. Tricenarius enim numerus ex ductu ternarii in denarium surgit; ternarius enim est numerus omnis rei, ut dicitur in 1. Cael. (text. 1), et habet in se perfectionem quamdam omnibus communem, scilicet principii, medii, et finis; unde conuenienter tricenarius numerus conjugatis assignatur, in quibus super observationem decalogi, qui per denarium signatur, non additur aliqua perfectio nisi communis, sine qua non potest esse salus. Senarius autem, ex cuius ductu in denarium sexagenarius surgit, habet perfectionem ex partibus, cum consistat ex omnibus partibus suis simul aggregatis; unde conuenienter uirginitati respondet, in qua inuenitur perfecta abstractio a delectabilibus carnis quantum ad omnes circumstantias, quae sunt quasi partes uirtuosi actus; cum nulla enim persona et nullo loco delectabilibus carnis uideatur utitur; et sic de aliis circumstantiis carnis; quod non erat in continentia conjugali. Sed centenarius conuenienter respondet uirginitati, quia denarius, ex cuius ductu centenarius surgit, est limes numerorum; et similiter uirginitas tenet spiritualitatis limitem, quia ad eam nihil de spiritualitate adici potest; habet enim centenarius, in quantum est quadratus numerus, perfectionem ex figura; figura enim quadrata secundum hoc perfecta est quod ex omni parte aequalitatem habet, utpote habens omnia latera aequalia; unde competit uirginitati, in qua quantum ad omne tempus aequaliter incorruptio inuenitur.

Ad primum ergo dicendum, quod ibi fructus non accipiuntur hoc modo sicut hic de fructibus loquimur, ut ex dictis patet.

Ad secundum dicendum, quod nihil cogit ad ponendum fructum esse praemium non omnibus saluandis conueniens. Non solum enim essentiale praemium commune est omnibus, sed etiam aliquid accidentale, sicut gaudium de operibus illis sine quibus non est salus. Potest tamen dici, quod fructus non omnibus conueniunt saluandis, sicut patet de his qui in fine poenitent, et incontinenter uixerunt: eis enim non fructus, sed essentiale praemium tantum debetur.

Ad tertium dicendum, quod distinctio fructuum magis accipitur secundum species uel figuras numerorum, quam secundum quantitates eorum; tamen etiam quantum ad quantitates excessum potest aliqua ratio assignari. Coniugatus enim abstinet tantum a non sua, uida uero a suo et a non suo; et sic inuenitur ibi quaedam ratio dupli, sicut sexagenarius est duplex ad tricenarium. Centenarius uero supra sexagenarium addit quadragenarium, qui conuenit ex ductu quaternarii in denarium; quaternarius autem est primus numerus solidus et cubus; et sic conuenit talis additio uirginitati, quae supra perfectionem uirginitatis perpetuam incorruptionem adjungit.

Ad quartum dicendum, quod quamuis illa representatio numerorum sit ex humana institutione, tamen fundatur aliquo modo supra rerum naturam, in quantum secundum ordinem digitorum et articularum et contactuum (1) numeri gradatim designantur.

ARTICULUS III.

Utrum ratione uirginitatis debeat aureola.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod ratione uirginitatis non debeat aureola. Ubi enim est maior difficultas in opere, ibi debetur majus praemium. Sed maiorem difficultatem patiuntur in abstinentia a delectabilibus carnis uidae quam uirgines: dicit enim Hieronymus (epist. ad Ageruchiam), quod quanto maior est difficultas ex parte quaedam a uoluptatis illecebris abstinere, tanto magis est praemium; et loquitur in commendationem uiduorum. Philosophus etiam in libro de Animalibus (lib. 7 de hist. Animal., cap. 8), ait, quod iuuenes corruptae magis appetunt coitum propter rememorationem delectationis. Ergo aureola, quae est maximum praemium, debetur magis uiduis quam uirginibus.

2. Praeterea, si uirginitati deberetur aureola; ubi esset perfectissima uirginitas, maxime inueniretur aureola. Sed in beata Virgine est perfectissima uirginitas; unde et Virgo uirginum nominatur; et tamen ei non debetur aureola, quia nullam pugnam sustinuit in continendo, eum corruptione fomitis non fuerit infestata. Ergo uirginitati aureola non debetur.

3. Praeterea, ei quod non est secundum omne tempus laudabile, non debetur praemium excellens. Sed uirginitatem seruari non fuisse laudabile in statu innocentiae, cum tunc esset homini praecipuum: *Crescite et multiplicamini, et replete terram*; Gen. 1, 28: nec etiam tempore legis, quando steriles erant maledictae. Ergo uirginitati aureola non debetur.

4. Praeterea, non debetur idem praemium uirginitati seruatae et uirginitati amissae. Sed pro uirginitate amissa quandoque debetur aureola, utpote si aliqua invita prostituitur a tyranno, quia Christum proficitur. Ergo uirginitati aureola non debetur.

5. Praeterea, excellens praemium non debetur ei quod inest nobis a natura. Sed uirginitas inuenitur cuilibet homini et bono et malo. Ergo uirginitati aureola non debetur.

6. Praeterea, sicut se habet uirginitas ad fructum sexagenarium, ita uirginitas ad fructum centesimum et aureolam. Sed non cuilibet uidae de-

(1) *Al.* et contractuum.

S. Th. Opera omnia. V. 7.

betur fructus sexagenarius, sed solum uirginitatem uolenti, ut quidam dicunt. Ergo uirginitati quod nec cuilibet uirginitati aureola debeat, sed solum uirginitati ex voto seruatae.

7. Praeterea, praemium non respondet necessitati, cum omne meritum in uoluntate consistat. Sed quidam sunt uirgines ex necessitate, ut naturaliter frigidi et eunuchi. Ergo uirginitati non semper debetur aureola.

Sed contra est quod habetur Exod. 25, 25: *Facies alteram coronam aureolam*; Glossa (Bedae): *Ad coronam pertinet canticum novum quod uirgines coram agno concinunt, scilicet qui sequuntur agnum quocumque ierit*. Ergo praemium quod uirginitati debetur, dicitur aureola.

Praeterea, Isaiae 6, 4, dicitur: *Haec dicit Dominus eunuchis*; et sequitur: *Dabo eis nomen melius a filiis et filiabus*; Glossa (Augustini): *Propriam gloriam excellentemque signat*. Sed per eunuchos qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum, uirgines designantur. Ergo uirginitati debetur aliquid excellens praemium, et haec uocatur aureola.

QUAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Videtur quod martyribus aureola non debeat. Aureola enim est praemium quod operibus supererogationis redditur; unde dicit Beda (lib. 1 de Tabernac., cap. 6, super illud Exod. 25: *Aliam coronam aureolam etc.*): *De eorum praemio potest recte intelligi qui generalia mandata spontanea uitae perfectioris electione transcendunt*. Sed mori pro confessione fidei quandoque est necessitatis, non supererogationis, ut patet ex hoc quod dicitur Roman. 10, 10: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Ergo martyrio non semper debetur aureola.

2. Praeterea, secundum Gregorium (lib. 2 Epist., indict. 10, epist. 36), seruitia tanto magis sunt grata, quanto magis sunt libera. Sed martyrium minimum habet de libertate, cum sit poena ab alio uolenter inflicta. Ergo martyrio aureola non debetur, quae respondet merito excellenti.

3. Praeterea, martyrium non solum consistit in exteriori passione mortis, sed etiam in interiori uoluntate; unde Bernardus (in sermone SS. Innoc.) distinguit tria genera martyrum: uoluntate, non nece, ut Joannes; uoluntate et nece, ut Stephanus; nece, non uoluntate, ut Innocentes. Si ergo martyrio aureola deberetur, magis deberetur martyrio uoluntatis quam exteriori martyrio, eum meritum ex uoluntate procedat. Hoc autem non ponitur. Ergo martyrio aureola non debetur.

4. Praeterea, afflictio corporis est minor quam afflictio mentis, quae est per interiores dolores, et interiores animae passiones. Sed interior etiam afflictio quoddam martyrium est; unde dicit Hieronymus (alius Auctor) in sermone de Assumptione: *Recte dixerim, Dei genitrix uirgo et martyr fuit, quamuis in pace uitam finierit*; unde etiam ipsius animam pertransiuit gladius, scilicet dolor de morte filii. Cum ergo interiori dolori aureola non respondeat, nec exteriori respondere debet.

5. Praeterea, ipsa poenitentia quoddam martyrium est; unde dicit Gregorius (homil. 55 in Evang.): *Quamuis occasio persecutionis desit, habet tamen et pax nostra martyrium suum*: quia

etsi carnis colla ferro non subjicimus, spirituali tamen gladio carnalia desideria in mente trucidamus. Poenae autem quae in exterioribus operibus consistit, aureola non debetur. Ergo (1) nec etiam omni exteriori martyrio.

6. Praeterea, illicito operi non debetur aureola. Sed illicitum est sibi ipsi manus injicere, ut patet per Augustinum in lib. de Civ. Dei (1, cap. 20 et 21); et tamen quorundam martyria in Ecclesia celebrata sunt, qui sibi manus injecerunt, tyrannorum rabiem fugientes, ut patet in ecclesiastica historia (Sophronii lib. 8, cap. 12), de quibusdam mulieribus apud Alexandriam. Ergo non semper martyrio debetur aureola.

7. Praeterea, contingit aliquando aliquem pro fide vulnerari, et etiam aliquo tempore supervivere. Hunc constat martyrem esse; et tamen ei, ut videtur, aureola non debetur, quia ejus pugna non duravit usque ad mortem. Ergo non semper martyrio debetur aureola.

8. Praeterea, quidam magis affliguntur in amissione temporalium rerum quam etiam in proprio corpori afflictione; quod patet ex hoc quod multas afflictiones sustinent ad lucra acquirenda. Si ergo eis propter Christum temporalia bona diripiuntur, videtur quod sint martyres; nec tamen eis, ut videtur, debetur aureola. Ergo idem quod prius.

9. Praeterea, martyr videtur esse ille qui pro fide occiditur; unde dicit Isidorus (lib. 7 Etymol., cap. 11): *Martyres graece, testes latine dicuntur, quia propter testimonium Christi passiones sustinent vel sustinuerunt, et usque ad mortem pro veritate certaverunt.* Sed aliae aliae virtutes sunt fide excellentiores, ut justitia, caritas, et hujusmodi, quae sine gratia esse non possunt; quibus tamen non debetur aureola. Ergo videtur quod nec martyrio aureola debeatur.

10. Praeterea, sicut veritas fidei est a Deo, ita et quaelibet alia veritas, ut dicit Ambrosius (Ambrosiaster in 1 Corinth. 12, 5), quia omne verum a quocumque dicitur, a Spiritu sancto est. Si ergo sustinenti mortem pro veritate fidei debetur aureola, eadem ratione et sustinentibus mortem pro qualibet alia veritate; quod tamen non videtur.

11. Praeterea, bonum commune est potius bono particulari. Sed si aliquis pro conservatione reipublicae moriatur in bello justo, non debetur ei aureola. Ergo etiam si occidatur pro conservatione fidei in seipso; et sic martyrio aureola non debetur.

12. Praeterea, omne meritum ex libero arbitrio procedit. Sed quorundam martyria celebrat Ecclesia qui usum liberi arbitrii non habuerunt. Ergo aureolam non meruerunt; et sic non omnibus martyribus debetur aureola.

Sed contra, Augustinus dicit in lib. de sancta Virginitate (cap. 46): *Nemo, quantum puto, ausus fuit praeferre virginitatem martyrio.* Sed virginitati debetur aureola. Ergo et martyrio.

Praeterea, corona debetur certanti; sed in martyrio est specialis difficultas pugnae; ergo ei debetur specialis aureola.

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod doctoribus aureola

(1) *Al. deest ergo.*

non debeatur. Omne enim praemium quod in futuro habebitur, alicui actui virtutis respondet. Sed praedicare vel docere non est actus alicuius virtutis. Ergo doctrinae vel praedicationi non debetur aureola.

2. Praeterea, docere et praedicare, ex doctrina et studio proveniunt. Sed ea quae praemiantur in futuro, non sunt acquisita per humanum studium; quia naturalibus acquisitis non meremur. Ergo pro doctrina et praedicatione nullus in futuro meretur aureolam.

3. Praeterea, exaltatio in futuro respondeat humilitationi in praesenti; quia *qui se humiliat exaltabitur*, Luc. 14, 11. Sed in docendo et praedicando non est humiliatio, immo magis superbiae occasio; unde Glossa dicit, Matth. 4, quod diabolus multos decepit honore magisterii inflatos. Ergo videtur quod praedicationi et doctrinae aureola non debeatur.

Sed contra est, Ephes. 1 super illud: *Ut sciatis quae sit eminens etc.*, dicit Glossa (Beda): *quorundam crementum habebunt sancti doctores ultra id quod alii commuiter habebunt.* Ergo etc.

Praeterea, Cant. 8 super illud: *Vinea mea est coram me*, dicit Glossa (eiusdem): *Ostendit quid singularis praemii doctoribus ejus disponit.* Ergo doctores habebunt singulare praemium; et hoc vocamus aureolam.

Solutio I. Respondeo dicendum, ad primam quaestionem, quod ubi est praecelex ratio victoriae, ibi debetur aliqua specialis corona; unde cum per virginitatem aliquis singularem quandam victoriam obtineat de carne, contra quam continue bellum geritur, ut patet Gal. 5, 17: *Spiritus concupiscit adversus carnem*; virginitati specialis (1) corona debetur, quae aureola nominatur. Et hoc quidem communiter ab omnibus tenetur; sed cui virginitati debeatur aureola, non omnes dicunt. Quidam enim dicunt, aureolam actui deberi; unde illa quae actu virginitatem servat, aureolam habebit, si sit de numero salvandorum. Sed hoc non videtur esse conveniens; quia secundum hoc, illae quae habent voluntatem nubendi, et tamen antequam nupserint decedunt, habebunt aureolam. Unde alii dicunt, quod aureola debeatur statui, et non actui; ut illae tantum virgines aureolam mereantur, quae in statu virginitatis perpetuae servandae pro voto se posuerunt. Sed hoc etiam non videtur conveniens; quia aliquis ex pari voluntate potest servare virginitatem non vovens, sicut alius vovens. Et ideo aliter potest dici, quod meritum omne actui virtutis debetur a caritate imperato. Virginitas autem secundum hoc ad genus virtutis pertinet secundum quod perpetua incorruptio mentis et corporis sub electione cadit, ut patet ex his quae dicta sunt, 55 dist.; et ideo illis tantum virginibus aureola proprie debetur quae propositum habuerunt virginitatem perpetuo conservandi, sive hoc propositum voto firmaverint (2) sive non; et hoc dico secundum quod aureola proprie accipitur ut praemium quoddam merito redditum; quamvis hoc propositum aliquando fuerit interruptum, integritate tamen carnis manente, dummodo in fine vitae inventiatur; quia virginitas mentis reparari potest, quamvis non virginitas carnis, ut supra, dist. 55, dictum est. Si autem

(1) *Al. spiritualis.*

(2) *Al. servaverunt.*

aureolam large accipiamus pro quocumque gaudio quod in patria habebunt super gaudium essentiale; sic etiam incorruptis carnis aureola respondebit, etiamsi propositum non habuerint perpetuo virginitatem servandi; non enim est dubium quod de incorruptione corporis gaudebunt, sicut et innocentes de hoc quod immunes a peccato fuerunt, quamvis etiam peccandi opportunitatem non habuerint, ut patet in pueris baptizatis. Sed haec non est propria acceptio aureolae, sed valde communis.

Ad primum ergo dicendum, quod in continentia secundum aliquid majorem pugnam sustinent virgines, et secundum aliquid viduae, ceteris paribus. Virginibus enim concupiscentiam inflamat et experiendi desiderium, quod ex quadam quasi curiositate procedit, quae etiam fit ut homo libentius videat quae nunquam vidit, et tamen quandoque eis concupiscentiam auget aestimatio majoris delectationis quam sit secundum veritatem, et inconsideratio eorum incommodorum quae delectationi hujusmodi adiunguntur; et quantum ad hoc viduae minorem sustinent pugnam, majorem autem propter delectationis memoriam; et in diversis unum alteri praedicebit secundum diversas hominis dispositiones; quia quidam magis moventur hoc, quidam illo. Quidquid autem sit de quantitate pugnae, tamen hoc certum est, quod perfectior est victoria virginum quam viduarum. Perfectissimum enim genus victoriae est, et pulcherrimum, hosti nunquam cessisse. Corona autem non debetur pugnae, sed victoriae de pugna.

Ad secundum dicendum, quod duplex est circa hoc opinio. Quidam enim dicunt, quod beata Virgo pro virginitatis praemio non habet aureolam, si aureola proprie accipitur secundum quod respicit pugnam; tamen habet aliquid majus aureola, propter perfectissimum propositum virginitatis servandae. Alii vero dicunt, quod aureolam, etiam sub propria ratione aureolae, habet excellentissimam: quamvis enim pugnam non senserit, pugnam tamen aliquam carnis habuit; sed ex vehementia virtutis adeo habuit carnem subditam, quod hujusmodi pugna ei insensibilis erat. Sed istud non videtur convenienter dici; etiam cum beata Virgo credatur omnino fuisse immunis a fomitis inclinatione propter ejus sanctificationem perfectam, non est pium ponere aliquam pugnam a carne fuisse in ea; cum talis pugna non sit nisi ex fomitis inclinatione, nec tentatio quae est a carne, sine peccato esse possit, ut patet per Glossam 2 Corinth. 12, super illud: *Datus est mihi stimulus carnis meae.* Unde dicendum est, quod aureolam proprie habet, ut in hoc membrum alii Ecclesiae conformetur in quibus virginitas invenitur; et quamvis non habuerit pugnam per tentationem quae est a carne, habuit tamen pugnam per tentationem ab hoste, qui nec etiam ipsum Christum reveritus est, ut patet Matth. 4.

Ad tertium dicendum, quod virginitati non debetur aureola, nisi in quantum addit quandam excellentiam super alios continentiae gradus. Si autem Adam non peccasset, virginitas nullam perfectionem addidisset supra continentiam conjugalem; quia fuisset tunc nuptiae honorabiles, et torus immaculatus, nulla concupiscentiae foeditate existente; unde virginitas tunc servata non fuisset, nec ei tunc aureola deberetur. Sed mutata humanae naturae conditione, virginitas specialem decorem

habet; et ideo speciale praemium ei redditur. Etiam tempore legis Moysi, quando cultus Dei etiam per carnalem actum propagandus erat, non erat omnino laudabile a commixtione carnis abstinere; unde nec tali proposito speciale praemium redderetur, nisi ex divino processisset instinctu, ut creditur de Hieremia et de Elia, quorum conjugia non leguntur.

Ad quartum dicendum, quod si aliqua pro violentiam oppressa fuerit, non amittit propter hoc aureolam, dummodo propositum perpetuo virginitatem servandi inviolabiliter servet, si illi actui nullo modo est consentiens. Non tamen per hoc virginitatem perdit, ut supra, dist. 55, dictum est; et hoc dico, sive pro fide, sive pro quocumque alia causa violenter corruptatur. Sed si hoc pro fide sustineat, hoc erit ei meritorium, et ad genus martyrii pertinebit; unde Lucia dixit: *Si me invitam violari feceris, mihi castitas duplicabitur ad coronam*; non quod habeat duas virginitatis aureolas; sed quia duplex praemium reportabit, unum pro virginitate custodita, aliud pro injuria quam passa est. Dico etiam, quod si talis violenter oppressa concepiat, nec ex hoc meritum virginitatis perdit; nec tamen matri Christi aequabitur, in qua fuit cum integritate mentis integritas carnis.

Ad quintum dicendum, quod virginitas nobis a natura innascitur quantum ad id quod in virginitate materiale est; sed propositum perpetuae incorruptionis servandae, ex quo virginitas meritum habet, non est innatum, sed ex munere gratiae proveniens.

Ad sextum dicendum, quod non cullibet viduae fructus sexagenarius debetur, sed ei solum quae propositum viduitatis servandae retinet, quamvis etiam votum non emitat, sicut et de virginitate dictum est.

Ad septimum dicendum, quod si frigidum et eunuchi voluntatem habeant incorruptionem perpetuam servare, etiam si facultas adesset coeundi, virgines sunt dicendi et aureolam merentur; faciunt enim de necessitate virtutem. Si vero voluntatem habeant ducendi conjugem, si possent, aureolam non merentur. Unde dicit Augustinus in lib. de sancta Virginitate (cap. 54): *Quibus ipsam virile membrum debilitatur, ut generare non possint, ut sunt eunuchi, sufficit, cum Christiani sunt, et Dei praecepta custodiunt, eo tamen proposito sunt, ut conjuges, si possent (1), haberent, conjugatis fidelibus adaequari.*

Solutio II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod sicut inest quaedam pugna spiritui contra interiores concupiscentias, ita etiam inest homini quaedam pugna contra passiones exterioris illas; unde sicut perfectissimae victoriae quae de concupiscentiis carnis triumphatur, scilicet virginitati, debetur specialis corona, quae aureola dicitur; ita etiam perfectissimae victoriae quae habetur de impugnatione exteriori, debetur aureola. Perfectissima autem victoria de exterioribus passionibus consideratur ex duobus. Primo ex magnitudine passionis. Inter omnes autem passiones illatas exteriori praecipue locum mors tenet, sicut et in passionibus interioribus praecipue sunt venerorum concupiscentiae; et ideo quando aliquis obtinet victoriam de morte, et ordinatis ad mortem, perfectissime vincit. Secundo perfectio victoriae consideratur ex causa pugnae; quando scilicet pro honestissima causa

(1) *Al. si esse possent.*